

Zorginfecties
in de thuiszorg

**Handhygiëne
is en blijft
de hoeksteen
van infectie-
preventie**

**Bacteriën, virussen,
schimmels en parasieten.
Die vier micro-organismen
liggen aan de basis van de
meeste infecties.
Ontstaan de infecties
tijdens de zorgverlening,
dan heten ze 'zorginfecties'.
Als thuisverpleegkundige
heb je een belangrijke rol
om die te voorkomen.
Bij jezelf en bij je patiënten.**

Auteur: Johanna Cooreman, stafmedewerker
verpleegkunde Wit-Gele Kruis van Vlaanderen

MEEST FREQUENTE TYPES ZORGINFECTIES EN HUN RISICO- FACTOREN

In het algemeen ontstaan de meeste zorginfecties door onvoldoende handhygiëne, omdat patiënten en zorgverleners niet goed voorgelicht zijn, door de omgeving en de hygiëne van patiënten en door de aanwezigheid en manipulatie van invasieve materialen (poortkatheter, blaassonde...). Deze tabel biedt een overzicht van de frequentste zorginfecties en hun risicofactoren.

26%

ONDERSTE-LUCHTWEEGINFECTIES

Mechanische ventilatie Aspiratie

- Naso-gastrische sonde
- Onderdrukking van het centraal zenuwstelsel
- Antibiotica en zuurremmers
- Verlengd ziekenhuisverblijf
- Malnutritie
- Hoge leeftijd
- Chirurgie
- Immunodeficiëntie

19%

POSTOPERATIEVE WONDINFECTIES

Inadequate antibioticaprofylaxe Geen correcte chirurgische huidvoorbereiding

- Duur van de chirurgische interventie
- Type wonde
- Suboptimale chirurgische asepsie
- Diabetes
- Malnutritie
- Immunodeficiëntie
- Gebrek aan training en supervisie

17%

URINEWEGINFECTIES

Urinaire katheter Invasieve urologische procedure

- Hoge leeftijd
- Ernstige onderliggende ziekte
- Urolitiasis
- Zwangerschap
- Diabetes

14%

BLOEDBAANINFECTIES

Vasculaire katheter Kritische zorg

- Ernstige onderliggende ziekte
- Neutropenie
- Immundeficiëntie
- Nieuwe invasieve technieken
- Gebrek aan training en supervisie

24%

OVERIGE INFECTIES

- Conjunctivitis
- Gastro-enteritis
- Huidinfecties (bv. cellulitis)

Bron: www.ubeningoedehanden.be

OVERDRACHTSWEGEN

Contactoverdracht. Het contact tussen de personen kan direct zijn, via huid of slijmvliezen (speeksel, contact met urine, bloed...); of indirect, via een medium (handen van zorgverlener, meubels, bloeddrukmeter...).

Druppeloverdracht. Door hoesten, niezen... komen de druppels rechtstreeks op het oog-, mond- of neusslijmvlies van een andere persoon terecht (mogelijk binnen afstand <1,5 m).

Aerogene overdracht. Aerosol is een verstuiwing die zich door zijn lage gewicht over lange afstanden kan verplaatsen en die ziekteverwekkende micro-organismen kan bevatten.

TEKENS VAN INFECTIE

Tekens van wondinfectie

- Roodheid
- Zwelling
- Pijn
- Warmte
- Etter

Tekens van sepsis (infectie die uitgebreid is naar de bloedbaan)

- Hoge koorts/rillen (niet bij bv. patiënten met neutropenie)
- Dyspnoe en tachypnoe
- Hypotensie
- Verwardheid
- Verminderde urineproductie

Een snelle doorverwijzing naar de spoeddienst is noodzakelijk.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

Handhygiëne

- Hou nagels kort en zuiver. Geen nagellak.
- Draag geen juwelen, armbanden, horloges, ringen.
- Draag korte mouwen.
- Dek wondjes af.

Handen ontsmetten

- vóór aanvang zorg
- vlak vóór een zuivere/invasieve handeling (bv. injectie)
- na blootstelling lichaamsvocht of slijmvlies (indien nodig, eerst wassen)
- na de zorg
- bij contact met de directe patiëntomgeving (telefoon, afstandsbediening, kranen...)

Handen wassen

- begin en einde ronde/pauze
- handen zijn zichtbaar bevuild of nat
- na contact met bloed, lichaamsvochten of slijmvliezen
- voor en na het eten
- na toiletgebruik
- na het snuiten van de neus, niezen of hoesten (gebruik een wegwerpzakdoek en ontsmet minstens je handen als je ze niet kan wassen)
- patiënten met bepaalde infecties waarbij kiemen resistent zijn tegen alcohol (bv. clostridium difficile, schurfft)

Handschoenen (HS)

- steriele HS: je komt direct in contact met steriele weefsels, steriele lichaamsvochten of steriel materiaal
- niet-steriele HS: er is risico op blootstelling aan bloed, lichaamsvochten, slijmvliezen, niet-intacte huid en voorwerpen (zichtbaar) bevuild met deze vochten
- patiënt is drager van micro-organisme overdraagbaar via contact

Jouw gebruiksvorwerpen

Wist je dat onderzoek aantoont dat verpleegsters besmet zijn met 83,6% (buitenkant) en 48,4% (binnenkant) pathogene kiemen? Smartphones/tablets van zorgverleners hebben er 46,4% (achterkant) en 32,1% (voorkant).

- Ontsmet je handen vooraleer je gebruiksvorwerpen aanraakt.
- Ontsmet je materiaal op het einde van de werkdag.

- Reinig je verpleegtas regelmatig en zeker bij bevuilding.
- Neem nooit zaken mee binnen bij een patiënt die je niet nodig hebt voor de zorgverlening.

Zorgmateriaal

Gebruik waar mogelijk wegwerpmaterialen.

Huisdieren

Huisdieren zijn tijdens de verzorging niet toegelaten. Zorg ervoor dat je patiënt jouw materiaal tussen de zorgmomenten opbergt op een zuivere plaats

Andere maatregelen

- Indien je rubberen handschoenen gebruikt om steunkousen aan te trekken:
 - Deze handschoenen zijn patiëntgebonden.
 - Pas correcte handhygiëne toe om de binnenkant van de handschoenen niet te contamineren.
- Let erop dat washandjes niet te lang gebruikt worden. Ze vormen een potentiële bron voor micro-organismen.

Tip

Scan de Qr-code en bekijk deze e-learning over correct handschoengebruik en preventie van urineweginfecties op www.health.belgium.be

REFERENTIES:

- Bakunas-Kenneley I., Madigan E.A.. Infection prevention and control in home health care: the nurse's bag. *American Journal of Infect Control.* 2009 Oct;37(8):687-8.
- CDC. www.cdc.gov/infectioncontrol
- Dumitrescu I. Praktische vragen over infectiepreventie in de thuisverpleging. *NOSO INFO*
- FOD Zorg en gezondheid: www.zorg-en-gezondheid.be
- www.ubeningoedehanden.be
- Hoge Gezondheidsraad. Aanbevelingen inzake handhygiëne tijdens de verzorging. HGR nr. 9344, april 2018
- Hoxha A., Duysburgh E., et al. Healthcare-associated infections

VOORZORGSMAT-REGELEN EN PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM)

Algemene maatregelen

Als er geen patiëntencontact is, hoef je geen PBM te gebruiken. Bv. in de wagen of bij patiëntenbesprekingen.

Als er mogelijk patiëntencontact is ZONDER risico op contact met bloed of lichaamsvochten, draag je dienstkledij (verpleegschort). Bv. tijdens een hygiënische verzorging.

Bij zorgsituaties met lichamelijk contact en een reëel risico op contact met bloed, lichaamsvochten of pathogenen draag je een wegwerpbaar overschort. Doe dit ook wanneer je een patiënt verzorgt met

een gekende infectieziekte die overdraagbaar is via contact.

Bij besmette patiënten

- Zorg ervoor dat je zo goed mogelijk op de hoogte bent van het soort micro-organisme dat de infectie veroorzaakt.
- Raadpleeg de opgestelde procedures voor die bepaalde ziektekiem en draag wat nodig is (juist type mondkap, handschoenen en overschort).
- Plan de patiënt indien mogelijk op het einde van je ronde.
- Neem zo weinig mogelijk materiaal mee naar binnen.
- Besteed extra aandacht aan handontsmetting en ontsmetting van je gebruiksvorwerpen en instrumenten.
- Informeer ook patiënt en mantelzorgers over de risico's.

- *in home healthcare: an extensive assessment, 2019. Euro Surveill.* 2021;26(5)
- Kuriyama A., Fujii H., et al. Prevalence of bacterial contamination of touchscreens and posterior surfaces of smartphones owned by healthcare workers: a cross-sectional study. *BMC Infect Dis.* 2021 Jul 13;21(1):681.
- OVAM. *Afval in de gezondheidszorg (vlaanderen.be)*
- WHO. *Strengthening Infection Prevention and control in primary care*
- Wit-Gele Kruis *procedures handhygiëne en medisch afval*